

ЗАМАН

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ **ВРЕМЯ** ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

«Къабарты-Малкъар Республиканы культурасыны сыйлы къулдукчусу» деген ат тауун юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны УКАЗЫ

Библиотека ишени айынтугъа уауу къыйын сап-гъанлары эмда къл жыллары ахшы ишленгенлер ючюн «Къабарты-Малкъар Республиканы культурасыны сыйлы къулдукчусу» деген ат аатарга

Ахохова Тамара Сугадиновнага —Чегемни ара библиотека системасы» муниципал казна культура ууредженини» Окчини Чегем эде филиалыны таматасына
Мокъалы Фатиматха, Кичибатырны къзына — Черк муниципал районун Мечиланы Къазм атлы библиотеказыны сабий бѳлюмиюне таматасына.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны къулдукчун болжалы халда толтургъан Нальчик шахар, 2014 жылда 29-чу майда, №123-УГ **Ю. КОКОВ**

А.Ю.Дзахмишеви юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны УКАЗЫ

1.Къабарты-Малкъар Республиканы Къырал кереклеге заказла берю жаны бла къырал комитетни керекленген бла байламлы Дзахмишев Артур Юрьевични Къабарты-Малкъар Республиканы Къырал кереклеге заказла берю

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны къулдукчун болжалы халда толтургъан Нальчик шахар, 2014 жылда 29-чу майда, №124-УГ **Ю. КОКОВ**

А.Ю.Губачиковну юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны УКАЗЫ

1.Губачиков Аслан Юрьевични баша ишегени бла байламлы Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны бла Правительствоуну гражданданы телеклерни эм таргъы-улары бла ишлеу жаны бла приемныйлерни башчысыны къулдукчундан эркин этерге.

2.Бу Указ анга къл салынган кюнден башлап кючюне киреди

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны къулдукчун болжалы халда толтургъан Нальчик шахар, 2014 жылда 30-чу майда, №125-УГ **Ю. КОКОВ**

Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствоуну БУЙРУГУ

2014 жылда 2-чи июньда

2014 жылда июньда Къабарты-Малкъар Республикада «Адыг псалъэ», «Заман» республиканы газетлени 90-жыллыкларын эмда «Советская молодежь» газетни 75-жыллыгын байрамлауга тиийишюча хазырлангъа эмда аны тынгыла бардырыу мурда.
1. «Адыг псалъэ», «Заман» республиканы газетлени 90-жыллыкларын эмда «Советская молодежь» газетни 75-жыллыгын байрамлауга хазырлангъа эмда аны бардырыу жаны бла эркин комитет къырагъа.
2. «Адыг псалъэ», «Заман» республиканы газетлени 90-жыллыкларын эмда «Советская молодежь» газетни 75-жыллыгын байрамлауга хазырлангъа эмда аны бардырыу жаны бла эркин комитет къырагъа.
3. Къырау комитет Къабарты-Малкъар Республикада «Адыг псалъэ», «Заман» республиканы газетлени 90-жыллыкларын эмда «Советская молодежь» газетни 75-жыллыгын байрамлауга хазырлангъа эмда аны бардырыу жаны бла ишлени планн жараидырыгъа эмда къабал къюрге борлу этиледи.
4. Бу буйрукъ къалай толтурулгъанына контр-этю Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствоуну Председатели орунбасары Р.Б.Фирюну боюнуна салында.

Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствоуну Председатели **К. ХРАМОВ**

Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствоуну 2014 жылда 2-чи июньда чыгарылган 340-ор номерли буйругъу бла къабал керюлгенди

«Адыг псалъэ», «Заман» республиканы газетлени 90-жыллыкларын эмда «Советская молодежь» газетни 75-жыллыгын байрамлауга хазырлангъа эмда аны бардырыу жаны бла къырау комитетни КЪАУУМУ

Фирю Р.Б. -Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствоуну Председатели орунбасары (къырау комитетни председатели)
Дроздов И.П. -Къабарты-Малкъар Республиканы Басма эм аспамлы коммуникация жаны бла къырал комитетни председатели (къырау комитетни председатели орунбасары)
Атталаны К.Ж. - «Заман» газетни редакциясы» къырал казна ууредженини баш редактору
Бежанов Б.Ю. -Къабарты-Малкъар Республиканы Басма эм аспамлы коммуникация жаны бла къырал комитетни председатели орунбасары
Жиясов З.Ш. - «Адыг псалъэ» газетни редакциясы» къырал казна ууредженини баш редактору орунбасары
Карданов Р.М. -«Советская молодежь» газетни редакциясы» къырал казна ууредженини баш редактору
Кодзюков М.М. - Нальчик шахар округну жер-жерли администрациясыны башчысы (къырау комитетни председатели орунбасары)
Кумахов М.Д. -Къабарты-Малкъар Республиканы культура министри
Харфиц М.М. - «Адыг псалъэ» газетни редакциясы» къырал казна ууредженини баш редактору
Шибзуева З.М. -Граждан обществовну институтлары бла байламлыкъа къырау эмда миллетлени ишлери жаны бла управленины таматасы

КЪУРУЛУШ

Танг хайыр келтирлик жол

КМР-ни Транспорт эм жол минострествовну Кисловодск-Донна Нарзанов-Жылы Суу-Элбрус жолну къурулушун бейыл бошан, аны хайырлангъа бериге тауенди. Аны юсюнден министрствону пресс-службасындан билдиргенди.
Жолну къурулушу «Юг России 2008-2013» федеральный энци программаны чеклеринде бардырылды. Аны битеу да уауунугу 72 километрди. Объекти иги кесви тау жерледе барганы себеплени ишленген кыйынды. Жолга эки кыалы асфальт салында, кесини да кенглиги юч метр болады.
Бионоклеге 62 километрде ишле тамам этили бошалангъанды. Аны Къарачай-Черкес

Республиканы чегинде онбир километр кесви хайырлангъа къоюна берилгенди.
Жаныж Штарополь крайны, Къарачай-Черкес эмда Къабарты-Малкъар республика калны байлашырылды. Аны хайыры бла туризм сферада айнырыкъды.
ОМАРЛАНЫ Мурад.

Жазылуу - 2014

ЗАМАН АЗ КЪАЛГАНДЫ

Хурметли окъуучуларыбыз!
2014 жылны экинчи жарымына жазылуу компания бошалгъа заман аз къалганды. Сиз алыкъа миллет газетизге жазылыгъа жетишмалы тура эсегиз, бир амал тобыгъыз да, бу кыйыматлы жумушну тамаларга юрештигиз, маржа.
Жазылууны алты айгъа багъасы 839 сом 88 капекди.
«Заман» газетни редколлегиясы.

«Заман» газетни редколлегиясы.

Бизни индексибиз - 51532

КЕНГЕШ

Сабийлени жай солчуларын къурауда ууакъ зат жокъду

Ирина Марьяш, жыйылыну башлай, белгиленген жумушлары араларында бек магъаналыгъа сабийлени къоркъусулукъларын сакълау болганын чертгенди, анга сакъ болурга да чакъырды. Ол айтканыча, жай солчулу кезюнде алтымыш тѳрт ууреджение ишленди, алда онбир минден аспам жашыкъ бла кыйыкъ сопуркъ-де. Экюс, сакъ сабийлеге, улму эм къолайсыз ююрледен чыкъгъанлагъа энци аз бурулукъду. Аланы саны республикада 8800-ге жуурукъду.
Андары сѳзюнде Ирина Марьяш

КМР-ни Правительствоунда 2014 жылда сабийлени сау-лукъларын ючюлендируу, жай солчуларын къурау эмда окулудан бош замонларында иш бла жалчытуу жаны бла комиссияны кенгертилген жыйылыу болганды. Аны республиканы премьер-министри орунбасары, комиссияны башчысы Ирина Марьяш бардырганды. Кенгешге бу иш бла байламлы болган министрстволаны, ведомстволаны, профсоюзланы, жер-жерли самоуправление органданы, саулыкъ сакълау ууреджениланы башчылары да къысташхандыла.

Былай шартла келтиргенди: озгъан жылдада, сабийлени эм акъыл-балык болмагъанланы аспамсы саулыкъну ючюлендируу жаны бла ууреджениланы кюндюзго базала-

рында солчура онгла къуралгандыла. Дагыда кѳплени Къара тегиизи жакъасында, ол санда Къырымга да солгурга жибериге мурат этиледи. Республикада солгунан бла бирге

ишлерге да онг болурча жай лагерлени болмагъанларына жакъсыт. Правительствоуну Председатели орунбасары къошуу севектеди ол жаны бла иги сынау жыйышдырылганын эсге салганды. «Биз аны тынгыла тинтирге, бирге эмда келери жыл кесибизде хайырлангъа керекби», - дегенди.

Ол кенгешге келгендени, сабийлени жай солчуларын къурау бла байламлы болган башхаланы да бу магъаналы кампанияны къуралуу бардырыгъа, анга жууалы кезден къарарга чакъырды.
(Ахыры 2-чи бетдеди.)

ИННОВАЦИЯ ПРОЕКТЛЕ

«Бизни баш къайгырыуубуз - билимли специалистлени хазырлауду»

Къабарты-Малкъар къырал университетни «Старт» бизнес-инкубатору ишлен башлагъаны алай къп болмайды. Къыска заманы ичинде анда бир неча гитче инновация предпрития къуралгандыла, ишлени жетишмил бардырыла. Бизнес-инкубатору университетни энци бѳлюмюда дегер болукъду.
Студентле, аспирантла, преподавательле окююю анда келерини илму ишлени айнытыргъа, предпритиялада чыгарыу башларча алай халга жетдириге онлары барды. Бу магъаналы бѳлюмю юсюнден аны башчысы, Къабарты-Малкъар Республиканы илмууну сыйлы къулдукчусу, университетни инновация ишле жаны бла проректору, химия илмууну доктору, профессор Малкъондуланы Юсуп айтды.

Бийик билим берген ууредженины мурдорунда бизнес-инкубаторуну къурагъа 2008 жылда онуу этилен эди. Бу жумушну тамамлауга университетни ректору Барсуби Карамурзов улуу кыйын салганды. Ол кезюлдеде вузун ишден энци магъана къайсы жанына берилерге кереклисин белгилерге керек эди. Коммерциягъа олгъевсе инновациялыкъ. Биринчисин иш жетилди: ахча ал да, билим бер. Бир жаны бла ол иги да болур, алай ол халда университетте илму хазна айнымайды. Инновациялы жол а беригреда анга аз бурды.

Ол жыл РФ-ни Билим беруу министрествовну бийик профессионал билим берген ууреджениланы араларында башлай бизнес-инкубаторланы къурау жаны бла конкурс бардыра эди. Алайды да, университет ары къатышанды, кесини проектин, оюму, инновация ишлени айнытырга къараман кѳрготгенди. Конкурс комиссияны завкаланы хар жаны бла да озюгенден сора, хорлагъанлары белгилеп, инкубаторланы къурагъа

финанс себепки этгенди. Инновация ишени тынгыла бардырыгъа университетни битеу онлары бардыла: уста специалистле, илму, техника, информация эмда экономика жаллары бла къолайлыгы. Преподавательлени, аспирантланы эмда студентлени илму ишлени предпритиялада чыгарыу башларча халга жетдирге да энци аз бурлады. Университетни Элбрусда илму комплексинде къуралган медицина-биология ара, технологиялары регион трансфер арасы, телемедицина кабинет - была барды да анга себепки этдиле.

Вузуи Ботанический саднында да тѳрт жыл мындан алгъа «Внедрения» лаборатория къуралганды. Сад кеси да ол кезюнде билим беруу-илму комплекс статусу алгъанды. Алайды да, университетни битеу саргъанлыгъан илму-производстволу комплекслери экономиканы кѳп сфераларында жаны, фидалы технологияланы, амалланы къурагъа, аланы промышленность предпритияланы ишлени синдирирге онг бериле деп ушанганы айтырга болукъду.
Бизнес-инкубаторда биогенюнде

25 гитче предпритие ишлейди. Ила хар бири да аспамсында илму иш бла керешидиле, жетишмилери да бейды. Сѳз ючюн, чекленген жууалылыгы болган «Контакт» обществовну этил темирлени жарашдыруу технологияланы айнытуу бла байламды. Аны илму башчысы физика-математика илмууну доктору, профессор Ахубекваны Анапюйдиди. Алюева Залла башчылык этген «ГЕНОФОНД» предпритияны да энци белгилерге союме. Къыс университетни биология факультетни аспирантурасында окъуйду. Кеси да нархочко битимлиги бийик болган гибридилерн къурау бла керешиди. Бу жаны бла аны иги жетишмилери барды. Къурулуш, металлургия, эл мѳк, медицина, астрономия эмда кѳп башха сферала бла байламды мында къуралган предпритияланы ишлери. Битеу да алып айтханда, гитче предпритияланы башчыларыны арасында 9 профессор бла 10 доцент, сора илмууну кандидатлары бардыла.

(Ахыры 2-чи бетдеди.)

Тюбешлу

Ышаныулу къулу кючлер умутлуудула

«Элбрус» эксперт клубну кезюлю жыйылыуунда жамауат башламчылыкъланы жашауда бардырыгъа болушукъ этиу, жуукъ заманга тамамлашырыкъ ишлени планларын белгитиуу бла байламлы сорулагъа къаралганды.

Клубну башчысы Борис Паштов белгилегенге кѳре, аланы хар аллай тюбешулеринде бир тюрлю проблеманы кетерична оюму излере, сора биогенюнде бек къыйын турган соруданы тинтирге керекди. Алай бла бу жол клубда жамауатны жанындан ишануулукуну табарга, адамланы мадарла келишюкюно тохтадырыгъа мадарла этерге оюнашхандыла. Властыны бла халкъны араларында байламлыкъланы кючюлеуде уа, ала айтханырында, жамауат биригулеу бла организациала уллу жерни аладыла.

Ахырында ала экинчи жыйылыгъа кѳторюлген сорулагъа кѳре предложенила хазырларгъа келишгендиле.
Марина ГЕДГАФОВА.
КМР-ни Басма эм аспамлы коммуникация жаны бла къырал комитетини пресс-службасы.

Эл миюлк

Жауула чырмаула чыгъаргъандыла

Арт кезюнде кюнню халы артыкъ иги болгъаныны халасында республикада улмукъ себюу этила да бошлагъанды. Белгиленген планы, КМР-ни Эл миюлк министрествовну пресс-службасындан билдиргенлери кѳре, биогенюнде жалаанда 80 проценти топурулууды. Жерлени аспамсында киреуелюк нархочко бла чѳлеу себиптерге къалганды. Кюн тохташканы бла аграрияле ишлени барысын да къыска заманын ичинде тамамларга айтдыла.

Башха жалыкъ битимлени уругъу уа заманында эмда толусунлай себипли бошлагъанды. Алай сакъ жауула алгъа да хала салганында. Районланы администрацияларындан билдиргенлери кѳре, табиягъат къыйын болумдан тѳрт минден аспам гектар сабанла тозурагъандыла. Ал тергелуге кѳре, 128 миллион сом багъасы заран тошгенди. Шендо ол жерледе жанындан улмукъ себюу бошланганды. Специальстле болмукъ даялмы кѳз-кѳрлек болгъанлай турдыла.

Саулай алып айтханда, бейыл республикада 800 минг тоннадан аспам мироуа жыр улму барды. Картофдан 250 минг тонна эмда тахта кѳгеледен 370 минг тонна.
Бизни корр.

СЫЙ БЕРИУ

Ёмюрге да закыйликни, жигитликни эмда намыслылыкъны юлгюсю болгъанлай турлукъду

Закый поэт Къулийланы Къайсынны жашаудан кеткен кюнюнде, тѳрге айланганында, аны атын жюреткен орманда эсгертелисин аспаны кѳп адам келген эди. Республиканы Парламентини членлери, культура министр Мухомдин Кумахов, Нальчик шахарны администрациясы бла культура бѳлюмиюне башчылары, жамауат организациаланы келечилери, аллимле, жазуучула, актёрла, поэзияны сойегиле да жыйылгандыла. Къайсынны поэзиясыны, адамлыгыны юсюнден айтхандыла халкъ аллына чыкъгъанында.

Къулийлу эспертмесини жанында, ким да тохтап, кеси аллына жашауу, поэзияны, поэти бѳлюмюсюню юсюнден сакъшы этерге тиийишлигини юсюнден ол кюн алайда бир неча кѳре къайтырылганды. Ол санда митингни ажан КМР-ни Жазуучуларыны союзуну правленини таматасы Хачим Каудов да белгилегенди алайлыгъан. Сора ол ары келгенлени барында да жорекъ ырызлыгъан, ким сѳз эсе да, чыгыр, сѳз айтыргъа эркинлиги болгъанын билдиргенди. Къайсын кесини халкъын, битеу дуняны да сойегини бла эзде къалыгъан да чертгенди ол.
(Ахыры 2-чи бетдеди.)

Ёмюрге да закийликни, жигитликни эмда намыслылыкны юлгюсю болганлай турлукьду

(Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.)
Муҳаддин Кумахов да, биринчи оратору бла ыразы бола, кеп сөлешпей, аны намузун окутганы тюзге санаганды. «Утро моё, привети!» деген сөзлени поэт эрте жазган сөз да, алада эшитилген жиплу бизге биюген да көреки, дегенди министр.
Депутат Муаев Дадов Күлийланы Кыйсынын көчөндөн, аны юсо бла Мальварны, республиканы да алгга СССР-де, арта дуняда билгенгени белгилегенди. Кеси саукулда, халкыны алында барып, жашаудан кеткенден сора да, анга «коч – кыяру берип турганын, аны чыгармаларында бир неча тёлу өсгөнни да билдиргенди ол.
Поэт Бейгилини Абдуллах да Кыйсынн бла өломно бирге келишкенгени айтачды. Сора аны тизгинлерин окуганды.
Ростовада жашаган жазычу, журналист Александр Пряжников арт жылда Күлийлу тууган, жашаудан кеткен кюнлеринде да Нальчикке келмей

Мунда ишпен башларга сийгелени, бек биринчисинден, илму ишери болурга керекди. Аны проекттин этилти, тынгылы жарадырып, ахыры неге келигин, файдалылыгы кыаллай бир болугун эмда башка параметрлерин кёркөзторге керекдиле. Комиссия элекеланы барысын да тинтенден сора хорлапаны аны айл белгилейди. Илму-техника сферада гиче предпритияланы айнытууга себеплик этген Фонд алага ишпен башларча эки жылны иминде грант бериледи. Ажаны өчмени 400 миң сом болады. Биз жаланда университетте ишлене неда окугунанла бла чеклени кыалмайбыз. Кыабарты-Малкыра кыярал аграр университетти бир неча студенттерине да этиленди себеплик. Башка институтта келгене да бардыла. Кыоншу регионда, аны кый, ара шакардан окуяна, бизи бла байлмалыкка жюроттен жаш алмиле. Бизнес-инкубатор кеп конкурсларга кыатышады. Сөз ючюн, илму-техника сферада гиче предпритияланы айнытууга себеплик этген «СТАРТ» Фонд бардырын конкорда арт юк жылы ичинде беш грант кыатхандыла жаш алмилерибиз. Кеси бизде «УМНИК» эмда «УМНИК на старт» программаланы бардыра-

Кермочлени маганалылыкларыны юсюнден айта, Миллет музейин таматасы Феликс Нёков поэтни аныгылар ючюн, аны тегерегинде кыаллай жашуу болганын билдире керекди, бу суратта уа ол заманны хаусын саклап азындашды, дегенди. Аны алайгытын бизни бла ушакда Ринкой элни ийманы Элекуланы Хасан да айтачды: «Ишледе миллетбизни бай тарыхы, аны тамырлары терен болганына шакат амыкыланды. Аны юсюнден барыбыз да сийген Кыйсынн да айтачыл турганды. Ол культурабызны тыш жерледе да билселе бек сийгенди, аны ючюн кыяруундан келгени амалганды. Бу чыгармаланы башка республикада да этил кёркөзторча амал болса, бек иги эди. Аллах айгаса, музейде ишленгенге алай онг журук заманда чыгар деп шешиледе». Күлийланы Кыйсынны юк музейинде сабий ауаала дайым да эшитилгенлей турганын айтачылдырады. Жыйылууда да кыачыкыла бла кызычыла закийин өломносоз тизгинлерин окугандыла. Бу жарык жайгы кюнде тегерегин полле билеген поэтни эсгертемсини кыатында биз аны огурулу жылууна энтра да бир керек кыошугунанча болдук.

ланган эски суратларындан жарашдырылганды.
Кермочлени маганалылыкларыны юсюнден айта, Миллет музейин таматасы Феликс Нёков поэтни аныгылар ючюн, аны тегерегинде кыаллай жашуу болганын билдире керекди, бу суратта уа ол заманны хаусын саклап азындашды, дегенди. Аны алайгытын бизни бла ушакда Ринкой элни ийманы Элекуланы Хасан да айтачды: «Ишледе миллетбизни бай тарыхы, аны тамырлары терен болганына шакат амыкыланды. Аны юсюнден барыбыз да сийген Кыйсынн да айтачыл турганды. Ол культурабызны тыш жерледе да билселе бек сийгенди, аны ючюн кыяруундан келгени амалганды. Бу чыгармаланы башка республикада да этил кёркөзторча амал болса, бек иги эди. Аллах айгаса, музейде ишленгенге алай онг журук заманда чыгар деп шешиледе». Күлийланы Кыйсынны юк музейинде сабий ауаала дайым да эшитилгенлей турганын айтачылдырады. Жыйылууда да кыачыкыла бла кызычыла закийин өломносоз тизгинлерин окугандыла. Бу жарык жайгы кюнде тегерегин полле билеген поэтни эсгертемсини кыатында биз аны огурулу жылууна энтра да бир керек кыошугунанча болдук.

рына кыярал, юлгю алсана иги болукьду. Биз да, аланы жашуу эм чыгармачылык жоллары унутулмача, кыошубуздан келгени этерге кюреширибиз, деп билдиргенди акылан Чегем районну башчысы Каншоби Аюков.
Былайда эки кермон да кыярганды. Аладан бири «Земля моя...» деген ат бла Шахмьрзаланы Алексейни фотоаппарат бла алынган чыгармалары Кыабарты – Малкырагы тарыхты жерин кёркөзтенди, бириси уа «Прошлое рядом – история в лицах» атпыды. Ол малкырагылы маданият, тин байлыкларыны юсюнден халпарлаган Миллет музейни фондларинда сак-

Мында не да Кыйсынны жылыуун саклайды

Чегем шакарда Кыйсынны юк музейинде да кеп адам жыйгыланды. Аланы санында КМР-ни культура министр Муахаддин Кумахов, шакар, район администрацияланы келечилери, КМР-ни Жазуучуларыны союзуну члендери, акыйин журук-ахылары, устаза, окуучула да.
Жыйылууну ача, культура араны таматасы Күлийланы Фатима Кыйсынны позицияны болгон да маганалыктыны, бусугат жашууга аламан тат келишгенини юсюнден айтачды.
Белгилисини, Интернетде Күлийлу улууну сайтна аслам адам кыярайды. Фатима билдирге-

Сабийлени жай солууларын кырауда ууак зат жокьду

(Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.)

ликлерин эмда адамны ырахатыгы кыраулауу сферасында надзор этиу жаны бла федеральный службаны КМР-де Управленисын таматасы Ринат Баков, КМР-де МВД-ны жамауат нызыны саклауучу кырауу жаны бла управленисын таматасы Телпеланы Атлы, МСЧ-ни КМР-де Баш управленисын надзор ишени юсо бла управленины начальниги Мухамед Хажикеров эм башкала сөлешкенде эмда сабийлени жай солууларына хазырланууну жетишилери, кемчилликтерин да туура этгенди, аны боттон тынгылы кыраууну көслери билген амалларыны юсюнден да айтачылды.
Жыйылууда быйыл бизде Чечен Республикандан 300 сабий эмда Север Остиядан 148 жаш бла кызы солуктарыны юсюнден да билдирилгенди.

ХОЛАЛАНЫ Марзият, Суратланы автор алганды.

Сабийлени солууларын кырауу жаны бла ишлени финансла бла жалчытуу не халда болганыны юсюнден КМР-ни Уоууну эм социальный айнытуу министрствуну бөлмюно таматасы, республиканы комиссияны жууалы секретары Шауланни Тахир билдиргенди. Ол айтканга кере, 2014 жылда 198 миллион сомдан аслам бөлмюгенди, аны 35 миллион сому федеральный бюджеттенди. Биринчи солукрукланы эмда саукулдарыны кичинедрликлени кыраууну 3700-ден аслам сабий киреди. Аладан 2300-сү школ лагерыде солукрукдула, ала ишпен да башлаганды.
Шауланни Тахир салукк саклау учреждениланы халлары тинтилгендери да билдиргенди. Нальчикки алганды, мында онюн санаторийден сегизиси келишиди стандарт илметпеге, эки лагер а – «Кийловка» эмда «Восход» – медицина жаны бла лицензия алып кыайгыдадыла, дегенди. Жыйылууда Хайырлануучулары эрки-

нича, биюген аны атын эсгерире бирле келамай кыалгандыла. Алай ала бары да социальный септи болушугу бла бирегизде. Анга шагатылыкны уа бу керомдоле да этедиле: поэтни Официальный сайтны (www.k-club.ru) 75492 адам кошоштуканды, аладан 18288 бу жылны биринчи жарымында кыаргандыла мындагы материалла. Акылманны чыгармачылыгыны сейлерип болган 30000 инсан да соцсетельде оюмларын билдиргенлей турадыла.
Поэт бирегизге болмагыны иги кесек заман озганыкыгыла, ол кыатыгыздача керюнеди. Биюгенде жаш адамла, Күлийлу ууу бла Кешоковну шукьлукала-

нича, биюген аны атын эсгерире бирле келамай кыалганды. Алай ала бары да социальный септи болушугу бла бирегизде. Анга шагатылыкны уа бу керомдоле да этедиле: поэтни Официальный сайтны (www.k-club.ru) 75492 адам кошоштуканды, аладан 18288 бу жылны биринчи жарымында кыаргандыла мындагы материалла. Акылманны чыгармачылыгыны сейлерип болган 30000 инсан да соцсетельде оюмларын билдиргенлей турадыла.
Поэт бирегизге болмагыны иги кесек заман озганыкыгыла, ол кыатыгыздача керюнеди. Биюгенде жаш адамла, Күлийлу ууу бла Кешоковну шукьлукала-

нича, биюген аны атын эсгерире бирле келамай кыалганды. Алай ала бары да социальный септи болушугу бла бирегизде. Анга шагатылыкны уа бу керомдоле да этедиле: поэтни Официальный сайтны (www.k-club.ru) 75492 адам кошоштуканды, аладан 18288 бу жылны биринчи жарымында кыаргандыла мындагы материалла. Акылманны чыгармачылыгыны сейлерип болган 30000 инсан да соцсетельде оюмларын билдиргенлей турадыла.
Поэт бирегизге болмагыны иги кесек заман озганыкыгыла, ол кыатыгыздача керюнеди. Биюгенде жаш адамла, Күлийлу ууу бла Кешоковну шукьлукала-

«Бизни баш кыайгырыуубуз - билмлли специалтистлени хазырлауду»

(Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.)

Мында ишпен башларга сийгелени, бек биринчисинден, илму ишери болурга керекди. Аны проекттин этилти, тынгылы жарадырып, ахыры неге келигин, файдалылыгы кыаллай бир болугун эмда башка параметрлерин кёркөзторге керекдиле. Комиссия элекеланы барысын да тинтенден сора хорлапаны аны айл белгилейди. Илму-техника сферада гиче предпритияланы айнытууга себеплик этген Фонд алага ишпен башларча эки жылны иминде грант бериледи. Ажаны өчмени 400 миң сом болады. Биз жаланда университетте ишлене неда окугунанла бла чеклени кыалмайбыз. Кыабарты-Малкыра кыярал аграр университетти бир неча студенттерине да этиленди себеплик. Башка институтта келгене да бардыла. Кыоншу регионда, аны кый, ара шакардан окуяна, бизи бла байлмалыкка жюроттен жаш алмиле. Бизнес-инкубатор кеп конкурсларга кыатышады. Сөз ючюн, илму-техника сферада гиче предпритияланы айнытууга себеплик этген «СТАРТ» Фонд бардырын конкорда арт юк жылы ичинде беш грант кыатхандыла жаш алмилерибиз. Кеси бизде «УМНИК» эмда «УМНИК на старт» программаланы бардыра-

Улабшланы Мурат.

гиче предпритияланы кыарганагы шенде бир торлоу лыгана жокудула. Бир-бир регионда, сөз ючюн, Татарстанда неда Бууртанда торло-торло конкордала хорлаган быллай предпритиялага бюджеттен финанс себеплик этиледди. Аны өчмени 80 проценте окуяна жетеди. Бизде уа, жарысууга, алай зат жокуду. Дагында илму-техника сферада юрешкен предпритиялага приболса, эчки оборудовани эмда башка затта илменди. Жаш алмилени аны сатып алгырга асламысында артык онглры болмады.
Ахырында айтырга сөюме: бийик билми берип учреждениланы кыайгы биринде да баш борчу – билмлли специалтист хазырлауду. Аны себепли окуу системаны тиийилсима кыаргана, анга эчки сз бургууга керекди. Аны бла бирге университетти илму эмда техника жаны бла онглры да болурга керекди. Терен билми алгырга итинген жаш адамлага хар жаны бла да билеки этерге керекди, бегирекеда торло-торло субсидияла бла. Бизнес-инкубатор да бу жаны бла маганалы ишени тамамлайды. Жаш алмилге торло-торло конкорда бардырыладыла. Айтылганына, алада хорлаганлагга гранта бериледи.

Субботник Минги тауну этеклерин тазаларыкьдыла

7-чи июнде, Табийгатыны саклаууну конюне жораланы, Минги тауну этеклерин кир-кипчикден тазалауу бла байлмалык экология акция бардырылды.
Аны мураты жагы да Север Кавказны сейирлик кыудретин саклауу туюкулду, өсе келген тёлөлөгө тегерекеди табийгытаны саклаууга ала жуулалы болганын аныгылаштуу, аланы ата журтка сийемликке юретиуду, динле, миллетле аралы байлмалыккланы игилен-

дириуду эм конюлеуду. Ол кюн республиканды, кыоншу регионда да волонтерла канат жол бла тауну башына чыгарыкьдыла, анда уа юк кыауумга юлешчин. Азуу талада, «Кургозор» эм «Мир» станциялада кир-кипчикени жыйрыкьдыла. Аланы кыоркыу усулукуларына а кыатарычула бла медицина ишчиле жалчытырыкьдыла.

Андан сора да, акцияны чеклеринде юк динчи келечилери – ислам, христиан эм иудизми – 4 200 метр бийикликке Улуу Ата Журт урушда Кавказны кыруурлай өлген аскерчилеге дууа тутарыкьдыла.

Алиса ТАРИМ, Элбурс району администрациясыны пресс-секретары.

ФОРУМ Ала кыайда да тапсызлык сынамазча

Инвалидиге ишлерча онгла кыраууну амаллары бу конюде «Молодёжная волна-2014» деген ат бла бардырылган 4-чү республиканы форумда созюленди. Аны ишине кыярал власть органланы, жамауат эмда жаш тёлу организациланы, келечилери, психологы, социальный ишчиле эмда волонтерла кыатышкандыла.
Сокьурланы битеруссей областстволарыны республикада регион бөлмюно председатели Черкесланы Париса, жыйылы-

ууу башлай: «Биз быллай ишени биринчи керо бардырмайбыз, алай бла властыланы эсперин бизни проблемаларыбызга бла жарысуугабызга бургууга кюрешибиз», дегенди.

КМР-ни Жамауат палатасыны урууну халла эм социальный бир иш бла адамчылна этиуду. «Ишленген эмда, боттонда инвалид, кыруу кесине жарат кыалмай, кыайгыга да хайыр келтиредди. Сөз ючюн, аланы ишлеринде кычкыган файдагы салынган налог инвалидиге социальный болушукьга бла лыготалага кыярал этген кыоранчланы бир кесегин кыайтарлыкь эди». Ол билдиргенди, бусугатда эсенде кыялари кермей илвалд болган эки миңг адам барды. Аладан 351-ин жыл саны 18-ден башлап кыярыкьга дериди.
Коммерциялы болмаган организациланыны советини рес-

публичны орунбасары, КМР-ни Жамауат палатасыны члени, Сокьурланы битеруссей организациланыны Кыабарты-Малкырада регион бөлмюно специалисти Черкесланы Юрий да эчки иелик коч ала барган заманда, сакьталаны иш бла кыалай бла жалчытырга болууну юсюнден айтачды. Ол белгиленича, медицина эм социальный экспертизала инвалидиге улуу чырмауу этедиле. «Аур иш жарамайды», «Эчки производств онгла керекди», деп, алай рекомендацияла бериген адамга иш тапкан тынч туюкулду.
Ол башка сылтау да юлгөге келтиргенди. Ол инфраструктура бла байлалмалды. Инвалидиге ишине жетерча амалда иги куралмагандыла, пандусла кеп жерледе жокудула.
Граждан обществону институтларыны араларында бирге ишлеу эмда миллетте аралы ишени жаны бла управлениланы башчысы Залим Шибкусов республикада инвалидлени битеу кыаууларыны да устаклык алгырга, иш табарга онглры болурча мадарла этиленгени, ол жаны бла протексте эчки сз бургууганы айтырып айтачды. Ол алай протектени саны өсе барлыгыны ушанганан да билдиргенди. Ма бу форуму да «Жалынчакьсы жашауга» деген протекте деп кыярыкьга дериди.

ДАХЛАХТАНЫ Марзият, СУРАТЛАДА: башында Черкесланы Париса(ортода); туюнде «Форуму ишине кыатышканылы кыаууну.

ГАСТРОЛЬЛА

Театрыбыз кёргюзтген оюннга бир аууздан бийик багъа берилгенди

Кён болмай театрлары Тюркде торк миллетни театрлары араларыны «Тысча голон, одно дыхание» деген VII Халкыла аралы фестивалы бардырылганды. Ага Къулайланы Къайсын аты малкъар къырал драма театр катышып къайтханды. Труппа бу жол ары В. Жеребцовну пьесасына кере салынган «Тау артында тал жийяды» деген спектакльни элтгенди.

Аны сахнада салгъан бизни жерлешибиз, Башкъортну Мустай Карим аты жаш тейю миллет театрыны баш режиссеру Къулайланы Мусалимди. Бизни театрыбызны башчысы Жангоразланы Мажитни айтууна кере, фестивалны жорукларына боюсуна, ала ары эки оюну видеоматериалларын жибергенди. Орокомитет, алагъа къарат, бу спектакльни сайлагъанды.

Аны сахнада салгъан бизни жерлешибиз, Башкъортну Мустай Карим аты жаш тейю миллет театрыны баш режиссеру Къулайланы Мусалимди. Бизни театрыбызны башчысы Жангоразланы Мажитни айтууна кере, фестивалны жорукларына боюсуна, ала ары эки оюну видеоматериалларын жибергенди. Орокомитет, алагъа къарат, бу спектакльни сайлагъанды.

Бизни чыгармачылыгыбызга Тюркю профессионаллары, къаручулары да сейрлерни улуу болганды. Нек дегенде труппабыз орус классика театр школаны тереинде ишлейди. Аны себепи сажиде биринден башкарак, айрылмайкы кёрюнгенибизни кепле черти айтханды.

«Тау артында тал жийяды» деген пьесаны темасы да магъналыды. Ол Улуу Ата отурушда тобеген жашуу болупталы аныклайды. Бир дуняа Хорланмы байрамын белгилеген кезинде оюну сахнада кёрюзгенде да тоздо, кереклиди. Бирси коллективни эпос, триллер жанрда салынганларидан энчикер кёрюнгени да къуандырганды. «дегенди Жангораз улу гастрольларыны оюсунден апараларга жыйган пресс-конференциясында. Проектни Тюркю Къулаура эм туризм министрствосу, аны Къырал театрыны баш управленясы къурагъанды. Ол кеси да Кюняда бардырылганды. Шахар къыралны чыгармачылык къуаумларыны арзасына саланды. Биринчи торк театр да мында жаратылганды. Аны себепи аны жаматуу бу жаны бла ишере бек улпу эс бурарды.

Бизни коллективден сора, анда чыгармачылыкларын Анкараны къырал театры, Къумукну къырал музыка – драма театры, Азербайджан къырал академия театры, Нидерландлаан «Нюльун Иерлин продакшн» театр эм бирси къауумда да ачыкълагъанды. Алары арала-

рында Къабарты – Малкъардан баргъан артисте, миллет энчиклерин белгиле, бийик фахмулууларын Мажит бла Мамайлан Фатиманы рольлары да энчи белгиленип, «За лучшую мужскую роль», «За лучшую женскую роль» номинацияда айырмалы болганды. Спектакльне къарарга къарачай – малкъар, адыгь диспораланы келечилери да келгенди. Алары жаматут биригилери мындан баргъан актёрларыны сылла граматала бла сауэрлагъанды.

Жангоразланы Мажит, анга къошулуп Будаиланы Ольга, Шауаланы Орусий эм бирси да жолучуларыны ырызлыкларын, театр мындан ары да быллай магъналы проектеле катышып, сынам алгъанлай турлуларынын чертип айтханды.

ЖАНГОРАЗЛАНЫ
Нажабат.

ЮБИЛЕЙ

Къыйналып табылган насып

Малкъондуланы Зариятын бюгон кеп конагы барды; ганыгъ да туудукла бла аладан тугунала, къарындашлары бла эгелерини сабийлери окуна эллиден аспамдыла. Ала барсы да скойен аммалары, тугъан кюню бла жорекден агышларга жыйылгандыла.

атасы урушдан къайтмагъанды, анасы у, жашуу къыйналыкълары кеторалмай, кёнгюнчюлукде ёлгенди. Аны оюн ол алгъа Къарачай-Черкес Республикагъа баргъанды, анда эрини экиге айланган къырандашы колхозга башчылык эте эди. Бир кесек замандан а боллымгъа келгенди. Бюгонлюкде да ол анда жаш тейюню ата къуртка, жашауға соймекликке койретелей турды.

Зарият Махмудованы къадары бош тойлоу эди. Кёргюнчюлукте азылгъын сабийлигинде айланганды. Ол жылда Къырагъастаны Талды-Курган областына туюгенди. Ары келгенлей окуна «Алгъа» аты колхозда ишлен башлагъанды, тракторну, арда уа комбайны да жорюгенди. Аны башчылыгында оюнда, отузшар гектар жерде чюгондюрюню ёсдюрюп, бай тирлик жы эдиле.

Малкъар халкъга тугъан жерине къайтырга эркинлик берилгенден сора да Зариятга тынч болмаганды. Эрини бардыргъанларын белгилейди. Аллаиланы кёбюсю ичиге, тюпюнге берилдиле, наркотикни хайрыланадыла. Жангъо да бийил бу жаны бла 436 исполнителни производство ачылганды, дейди ол. Бытыр ала 4307 эдиле.

Кюшюн республикала бла тереширгенде, бизде хал, жардусыз, осларкъы. Сёз оюн, Ингушетияда 147 алай иш болганды. Алментелни ёлмечери иш хакыгъа, неча сабий болгандына, адам жыны койор къурагъан эсе, анда да сабийлени санагъа кере тохтадырылды.

Алары тегемелени сана жылдан жылгъа ёсеп баргъан адамлары, алаи оюсо бла халкъты да иги жаняндан кёрюзмегени бамды. Ала жаматуыны инсанлык, ниет жаны бла да жарылыкълы. Къырагъастан шартында. Бюгонда алайланы араларында тиришуула да болгъанларын эсге асыкъ.

БРИФИНГ

Эм ахырында уа балала инжиледиле

Судебный приставаыны службаларыны федеральны управленяларыны Къабарты-Малкъарда ёлмечюню башчысы Адалыбы Хагасов, республиканы Муслиманларны дин управленяларыны келечиси Мисирланы Хъзырны, православный кийисваланы благоденный Валентин Бобилевну къатышулары бла брифинг бардырганды. Анда айрылгъан ата-анала алиментлени тегемеленири бла байлалмы проблема тинтилгенди.

Алай тегемелени сана жылдан жылгъа ёсеп баргъан адамлары, алаи оюсо бла халкъты да иги жаняндан кёрюзмегени бамды. Ала жаматуыны инсанлык, ниет жаны бла да жарылыкълы. Къырагъастан шартында. Бюгонда алайланы араларында тиришуула да болгъанларын эсге асыкъ.

Кёрмоч

Бизни газет дайым да билдиргенлей турады республикагъа келген творчествово коллективлени ишлерини оюсунден. Алгъынны шухълук хал къайта, адамла да бир берге ачыкъ бола бошлагъанлары къууандырмай амалы жокуду.

Аны кесерини къошумчуларынын ингушу художникле да этендиле. Бу кюнде Суратлау искусстволаны музейинде «Ингушетия – край багъан и легенд» деген ат бла кёрмоч ачылганды. Андагъы чыгармаланы къонакыла кесерини музейлерини фондларындан келтиргендиле.

Алгынны жууукълукъ бла ачыкълыкъ къайтып башлагъандыла

Залгъа киргенлей окуна къаручуланы, журналистлени да бу кёрмоч сейрлерни улуу болганы аныквалды. Ингушу коллегларыбыз боюнда келени эдиле, алары художниклерини чыгармаларына сансыз къайламагъанлары оюн.

Музейни ишчилери уа хар соргуула да жууула бериге хазыр. Алай бла биз къонакыла дагъыда къолусталаны ишлерин келтиргенлерин билгенбиз. Сёз оюн, 3. Батава мияладан тамаша суратчыгъла ишлейди. Ю. Хамчинов, 3. Гавия эм И. Кариев къууулары алгъада кёрюзгендиле. Алары чыгармалары бизникеле жууукъ болгъанларын ким да эсеркиди.

Ол шартны ингушула кесерни да жашармайдыла. Кавказны миллетлерини жашуу турмушлары, алары оюсо, икоступсары да берге келгенин белгилегендиле.

Кертиди, РО-ни, Ингушетияны да халкъ художниклери М. Полонков, З. Сумурдиев, Х. Ахиев, Д.Оздоев эм башкала бла энчи ёктелгендиле. Алары ишери, пейзаж халда ишлене, табиғатларын, демениги къалаклары, бурнугу культуларынын, тарыхларынын кёрюзгендиле. Кёрмочюню ишине шагъат болу «Эл», «Дуа», «Шошовый путь», «Халык», «Тенсу» дегендеринде эм башкалада авторларыны усталыклары бла башында сарынылгъан болуулары да эсейибиз.

Ингушуларыны культуларынын, искусстволарыны келечилерини бир ачыкълыкълары барды; биз халкъларыны оюсунден битеу дунягъа билдиргеге хазырдыла. Бир къауум

жыл мындан алгъа форумда алары келечилери бла жууукъ шагъырей болгъанды сезген эдим аны. Ол шарт мында да кёрюнгенди.

Бам, нечилени, ингушула да, бир республиканы санаы кирип, жинчиле, оюнгелерича айыр амал таппай, эркинлик алгъанлай эм бир торло жангъуру ёмюрге атыгъанлары сезиледи. Арт жылада ал кезинде болдурулгъан жетишмелерине ашыгъдыла къонакларыбыз. Сёзюсю, ол амамат къылыкды. Алайсыз бу кёрмоч да къуралмаз эди. Анда къурау профессионал авторларыны ишлери да аныклайды ол шартны.

Мени оюмуо бла бизи белгилли

художниклери Ахматланы Леуан да ырды болгъанды. Ол коллегларын ортеден таныгъаны себепи алары жетишмелерини да ашы биледи. Республиканы Башчысыны биртуугу бла суратчылагуа улпу эс бурлуп, музей алары ишлерин сатып алады. Аны себепи бу искусство бла, усталардан сора, энчи окуллары болмагъанла да оююн короредиле.

Сёзюсю, быллай тобешилени баш мурагы халкъларыбызны, культура-

САРАККУЛАНЫ АСИТ.
СУРАТЛАУ: Х. АХИЕВ СӨШЕШИ.
Суратын автор алгъанды.

ЫСПАС

Настягъа кепле болушхандыла

2013 жылны октябрь айында бизни оюор республикада, Нальчикде жашагъанларда да къызчыгъыбыз Анастасия Семёнованы Германияны Шен клиника больницасында саулугуна бакъдырырга болушлык тилегенди. Ол аз тобеген генетикалы аурудан къыйналады (спинально-мышечная амиотрофия Вердинга Гоффмана 2 тип). Аныкчыларында сюелалмай, аталамай эди.

циасыны Билим беру департаментине, КъМР-ни Республиканы сабий фондуна, Нальчикни шолпарыны усталарына, окулучуларына эм ата-аналагъа, бийик эм орта билим

берген окуу юйлене преподавательлерине, студентлерине жорек ырызлыкъларыны билдиребиз. «Нальчик-Свободост» коидитер Фабрика, ОАО КБ «ЕВРОКОММЕРЛ», ООО «Бум-Банк», ОАО «Россельхозбанк», «Банк «Открытие», 1-чи номерли сабий поликлиника, Битюкваланы, Карданованы оюорлери, Дмитрий Ахмедов, къошчуларыбыз, жууукларыбыз, бизни таныгъанла, танымагъанла да бир жанянда къалмагъандыла жарсыубуздан. Ахчаны жыныуу бла байлалмы жумушун къурагъанла, аны бла корешкен И.С.Сотникова, И.Ф.Фарска, къызчык окулгъан классны башчысы Т. Кайзелъ болгандыла. Алагъа энчи сау болугуз деге сюебиз.

Магъаналы тема

Ахчаны къайсы банкга тутса къоркъусузду

Къырлада банк секторну тезлеу бардырыла турды. Ахыр жылда 50 банкны лицензиялары сыйрылгандыла. Финансланы башчылары ахчаны жууарга корешкен, напалогъа тегемлей ишлеген сьемаларга къажуу корешеди. Ахырны да алданган вкладакыле ол кезинде 100 миллиард сомдан аслам ахча тегменгенди.

улпу болады. Ма анга кере оюм этизги.

Да сора ахчаны къайсы банкга сакъласакъ къоркъусузду? Салымланы страхование этюно системасы кылай ишлейди? Гарантиялы салымны ахчасы кёбейиркимди? Алары эм кеп башха затны оюсунден ушакъ этгенбиз вкладакыне страхование этю жаны бла Агентствону генеральны директору Юрий Исеев бла.

-700 миң сомдан аслам ахчаны къоркъмай къылай сакъларга болуукъду? Ол кён эсе, аны юлешигиз да, башха-башха банкларга салыгъы неда бек улуш банклардан бирине. Артыкыда сиз фатаргъызын сатхан эсегиз неда фатар сатып алырга деп тура эсегиз. Шенду алай адамла къыйн жашуу болумлагъа тошедиле. Сёз оюн, келден бери ахча жыйн туруп, улпу ахчаны тас этген болганды, банкны лицензиясын сыйрыгъанды. Биз бу системаны эми эм социальны жаны бла жууулы терге дейбиз. Ол ишлеге деп банкда ахча тутхан адамлагъа ахча тейюно лимитин белгейте барырга эм болуш деп. Алай этюно механизмин энди жашардыраргъа керекди, чыныкчалла сугъанаклыкъ этмезча.

Юрий Олевич, ахыр жылны ичинде кеп банкны лицензиясы сыйрылганды. Вкладакыле ою миллиарда бла сом бериге туюгенди. Былайда страхованияны системасына къоркъуу жокумуду? Жюуукъ болуу, не болса да, биз азын борчларыбыз тамам этерикбиз. Шенду бизни оюу-буда 100 миллиард сом барды. Страхование фонду вкладакы келден-кён бла бардыла.

- Ахчагъызы таныш вице-президентигиз болган банкда сакъларгъа, деген сёз жорюююда халда... эм тошунду? Ол аны сакълуу росейли амалды. Алай вкладакы бизге тер-тер келе туруучулук. Терели историйди. «Мен банкны ишени 20 жыл танымай, ол кесини кабинети менни кофе бла, кыпкыла бла сыйлагъанды. Ол кылай этди да манга алай аманлыкъ? Алай эсе да, сиз аныгъарга керексиз: келешини сиз энчи адам бла угай, банк бла этенгизини. Ол кылай бизнеди. Алайды да, бек алгъа банкны намысына эс бургуз, артыкыда сёз улпу ахчаны оюсунден бара эсе.

«Комсомольская правда» газет.

БАЙЛАМЛЫКЛА

Культураны айныууна юлюшюн кьоша

Къазанны Габдулла Тукый атлы адабият музейинде, белгиле татар поэти туугъан күнүне аталып, бизни жерлешибиз, назмучу Болатланы Юруслан бла тубешишу кьуралгъанды. РФ – ни Культура министрствосуну официалъный сайтында, мероприятныи юсюнден айта, былай белгилениди: «Юруслан чыгармачылыгында, халкъны маданият, тин байлыгын бирлешдирип, жангы поэзияны мурдорун кьурарга итинеди. Баш борчуна уа ол жамуатны культураны кьошумчулукъ туюнуна санайды».

Тубешиуде Болат улу, Тукыйны жашауундан кеп сейир шартланы ачыкълап, литературада ол кьойгъан ээни магъналыгына эс буруп, келгендени кесини назмлары бла шагьрейлендиргенди, деп билдиргенди бизге музейни пресс-службасындан.

Поэт Татарстанны Жазычуларыны союжуну 80-жыллыкъ юбилейни кьууанчы жыйылы-

уунда селешгенди, тюрк халкъланы адабият байламлыкъларыны айныууна жораланган «тёгерек столда» да билдиргенди кесини энчи оюмун.

Габдулла Тукыйны поэзиясын төрели байрамы Къазанда эм татар литератураны класигини ёз журтунда бардырылады. Аны бла байламлы кьууанчы ишлеге, «Казань - культураны столица тюркского мира 2014» деген проектни ачылыууна да тире кьатышхан-

ды Юруслан. Малкварлы поэт Арский районун кьартларыны ююмю багъасында терекчилене орнатханы уа хычыуун, огьурлу жумш болганды.

Бизни корр.

СЕМИНАР

Тюшондюрген эмда шарт дерсле

Школгъа дери жюриоген окъуучулагъа жолда кьоркьуулузукъну юсюнден билдирген система иш республикада бардырылгъанлай турады. Аны бла байламлы «Ради жизни на земле изучаем ПДД» деген чакъырыу бла кеп болмай Бахсан шахары 5-чи номерли программнаиссында да семинар болганды.

када бу окъуу учреждение эм игуилден бирине саналады. Ала, кеп тюрлю эришюуде биринчи жерлени алып, атларын айтырга келедиле. Ол санда 2013 жылда «Российе школгъа дери эм иги жою учреждение» деген Битероссей конкурса да алтын майдал бла диплом програмнаиссында да семинар болганды.

Кьонакъла башда сагъынлыгъан мектепге келгенлери бошдан туюл эди. Республи-

када бу окъуу учреждение эм игуилден бирине саналады. Ала, кеп тюрлю эришюуде биринчи жерлени алып, атларын айтырга келедиле. Ол санда 2013 жылда «Российе школгъа дери эм иги жою учреждение» деген Битероссей конкурса да алтын майдал бла диплом програмнаиссында да семинар болганды.

де Ич ишле министрствону УТИБД-сын ырызлыкъларын билдирген алгышыла кьагъыт бла сауьгалгъанды. Ызы бла жыйылыу гимназияны арбазына келгенди. Мында сабийле оюн халда жолда адам тюз кьылай жорюрге керек болгъанын келгюзгендиле. Бирлери уа кеслерин гиче машиначыкълары жюриотуп сынагъандыла.

бошдан туюл эди. Республи-

Артур ДОРОГОВ. Бахсан районун администрациясыны пресс-службасы.

САНИТАР ЖОРУКЪЛА

Газировканы бла чипсылени хайырланьыргъа жарамайды

Ата-анала ыразы болсунла: сабийле энди хаталы чипсылени. Фритюрда биширилген бёреклени аштаргъа эм газировканы ичирлик туюлдоле. Бу затланы барысына да юсеринден Роспотребнадзор сабий стационар лагерялеге деп жарашдыргъан эм кеп болмай къабыл этилген санитар жорукъларда бла мардалада айтылгъанды. Кьоркьуууз аш-азыкъны юсюнден кьайгырыу жангыз жангълыкъ туюлдоле.

отоуда 6 сабийден кеп адам жатарык туюлдоле. Жорукъларга кере, энди эки кьаты учурукъларда жатаргъа эркилик берилди, алай бир сабийге уа 4 квадрат метрден аз майданчык болмазгъа керекди. Дагъыда бир сабий кьууан-тамата отралданы сабийлери конюдо жуьларга борчу туюлдоле.

Жорукълар, жалаанда ашаргъа жарамгъан аш-азыкъланы юсеринден алып кьоймай, сабийлени кьылай вууланьыргъа керек болгъаны бла байламлы рекомендациланы да бериле. Аны бла бирге алада уа энди энчи (сёз ючюн, спорт окъуу-юйрету лагеряледе, татымлы ашаркьыланы берюню кереклигини юсюнден да айтылды. Биз сабийлеге ашаргъа жарамгъан продуктланы тизмелерин да жарашдыргъаныбыз. Ол санда газировка, чипсы, фритюр, крем кьошулгъан бёрекле эмда башха продуктла бардыла. Аны бла бирге уа, биз, сёз ючюн, спорт учреждениланы башчыларына сабийлеге берген аш азыкъны татымы эгерге эркилик бергенбиз», деп айтхандыла «Российа газетгъа» Роспотребнадзорда спортгъа кочкьыруу бек керек болды.

Документи алгъынгы версийесе 2003 жылдан бери ишленгенди эм, Роспотребсоюзда айтханларгъа, ол заманы ичинде талпык жаны бла излемле тюрленгендиле. Кьоркьууузукъну келгендирюр ючюн, кьонакъланы лагерини территориясында айлануларына чек салыныркыды.

Ишлене тургъан лагеряледе сакъат сабийле тап болумланы кьуруу борчуду, деп айтылады жорукъларда.

Павгерледе сабий кеч тынхайчу отулану юсеринден айтханда, алада аламат болумла кьураллыкъды- бир

«Российа газета» Неделея.

Прокуратура Жалгъан справка

КъМР-ни прокуратурасы РФ-ни Пенсия фондуна КъМР-де бёлмонде коррупциягъа кьажуу законла кьылай сакълангъанларын тинтгендиле. Аны кезююнде ачыкълангъаныча, аны кьуулукъчулары, кеслерини эркиликлерин артыгъы бла берип, ишчилерине хакъларыны юсюнден жалгъан справкала бергендиле. Ала уа аланы берип, кредитле алгъандыла.

Аны юсюнден бизге прокуратураны пресс-службасындан белгиле этгендиле. Материалла следстве органлагъа берилгендиле. Ала Пенсия фонду кьуулукъчулары РФ-ни Уголовный кодексини 159.1 эмда 292 статьяларына бузукълукъла жибергенлерин бла кьылгъанларын тохташдырылкъыдыла. Башхача айтханда, ала справкаланы алгъанда кьылалыкъ этгенлери эмда кьуулукъларын артыгъы бла хайырлангъанлары сюзюлюкюдо.

Бизни корр.

Баш редактор АТТАЛАНЫ Жамал

РЕДКОЛЛЕГИЯ: БЕИПАЙЛАНЫ Муталин (баш редактору оубунасары) КЪОНАКЪЛАНЫ ХАСАН (баш редактору оубунасары) ТОКЪЫЛУЛАНЫ Борис (жууаны секретары) ТЕКУЛАНЫ Хауа (жамуат - политика бёлмонно тамгасы)

ТЕЛЕФОНИЛА: Редакторуу приватный - 42-63-01. Баш редакторуу оубунасары - 42-38-21, 40-84-82. Жууаны секретарь - 42-66-85. Секретариат - 40-93-62. Корректор - 42-63-52. РЕДАКЦИЯНЫ БЕЛОМЕРИ: Жамуат-политика жашуу - 42-67-68, 42-24-02. Култура - 42-75-82. Социальныи-экономика - 42-66-73, 40-59-18. Жайгъадыкъла эм спорт - 40-39-93, 42-66-71. Письмола эм реклама - 42-37-94. Тизмачыла - 47-31-28. Сурут алычуу - 42-68-72. Бухгалтерия - 42-30-87. Операторла - 40-28-49, 42-39-65.

Редакция авторла бла кьагъат жорютпейди. Кьыз жазмагъала ресепция этилмейди эм ала артха кьайтарылмайды. Газетде басмаалангъан материалла айтхылган оюмла редакцияны оюму бла келешимесе болукъюдоле. Ала айтхылган хар зат ючюн Россия Федерацияны Басманы юсюнден законун тиийшлиликке материалланы авторлары кеслери жуушайдыла. Редакция авторлардан 400 гезит тизгинден (машина бла жазылган 5-6 бет) келюне алмайды. Газет Басманы эм асылманы информацияны эркиниликлерин кьорутуу жаны баш Къабаты-Малквар регион инспекцияда 1994 жылда 14-ию-июне регистрацона этилгенди. Регистрацона номер — 0066. Индекс - 51532

Кьоп туюш

Европаны чемпионлары

Кеп болмай Чехияны ара шахары Прагада кьол туюшудан Европаны чемпионаты болгъанды. Эршишулеге 22 кьыралдан 97 спортчу келген эдиле. Анда Россейни жыйымдык командасы биринчи жерге чыкьганды.

Сыйла сормешлеге Къабаты – Малкьардан дуняны чемпионлары, спортчу халкыла аралы Нурмухамед Бесленев бла Азамат Мураканов да кьатышхандыла. Ала кеси ауурлукъларында тёртошюр тубешиу бардыргъандыла. Экиси да аламат

кёрюмдоле бла хорлап, чемпион атагъа тийишли болгъандыла. Спортчула тренерле Хачим бла Адам Махмеговада жаруу этдиле. Светлана ГАУНОВА. КъМР-ни Спорт министрствосуну пресс-службасы.

ФУТБОЛ

Алимни туугъан күнүне жоралап

Совет Союзу Жигити Байсолтанлыны Юсюне жашы Алимге 95 жш толгъанына жораланып, Чегем районда аны туугъан эли Янкойда 2000-2002 жылда туугъан жашланы араларында футболдан турнир бардырылганды.

Эршишулеге Хушто-Сыртдан, Тёбен Чегемден, Звездныйден бирер эмда Янкойдан да эки команда кьатышхандыла. Къарауучула уа алайгъа турнир башлангъанычю кьуна жыйылгъан эдиле. Хар команда хорлам ючюн кьарууларын алмагъанлары шарт кьорюне эди. Ала, биринчи такъыйкъаладан башлап, бир бирлерине ал бермей кюреше эдиле.

да майдалла эм кубокла бла сауьгаллангандыла. Физурици Чегем районун администрациясыны физкультура эм спорт бёлмоню кьургъанды. РАЧЫКЪАУ ууу Борис. Сурут авторнуду.

Командада бирер кере ойнагъандан сора финалгъа хушто-сыртчыла бла тёбен чегемлиле чыкьгъандыла. Аланы араларында кьаты кюреш баргъанды. Алай бла эзел 1:1 болды. Андан сора топ эки команданы да къабакъларыны алларын терк-терк жокълайды, алай хорлам келтирик голну уа Тёбен Чегемден Малкьарланы Алим урады. Аны бла биринчи жерни Тёбен Чегемни командасы алады, экинчини уа Хушто-Сыртчыны. Янкойчыла ючюнчи жерге чыгъадыла. Ала ачыкын-

Баскетбол

Устаздан - мастер класс

Беккиланы Тамерлангъа 22 жш болды. Нальпиде туугъанды, ёз ата юйю да мындады. Иши бла байламлы республикадан тышында жашаргъа туюсе да, солугъан кезююнде Къабаты-Малкьаргъа келюрге амын жибермейди. Эртте окулуну спортну устасыды. Алгъаракъларда ол ойнагъан команда Россейни суперлигасында хорлагъанды.

«Спорта биринчи атламын футболдан башлагъанма, аны бла жети жш кюрешгенме. Болсада баскетболну кьылайюн болгъанын ангылагъа-

нымдан сора аны сайлагъанма. Ол заманда бизни тренербиз Римма Кумыкова эди. Талай замандан сора мени «смотря-напалгъа» Саратова жибергенлеринде, анда мени эслеийдиле эмда келешине аладыла. Алай бла онсер жшымдан башлап «Аватор» команданы саньнда ойнап келеме.

«Эсимдеди, белгиле, кючю команда бла биринчи кондеде жарула бардыргъанында, ийменип кесими аладан аз билгенме, аман ойнагъан суна эдим, болсада талай юнден техникадан аладан аман болмагъаным

сеземме. Республикада жаш спортчуланы чархларын кючлер ючюн, уллу эс бурулады. Ол шарт манга баскетболда бек болушанды, дейди спортчу.

Тамерланын гиче кьырандышы Харун да баскетбол бла кюрешеди. Кеп болмай аланы командалары Анапада ЮОЮ-ну эршишулеринде хорлап кьайтхандыла. «Баскетбол ойнап башлагъаным кьобюсюнде кьырандышым ючюн болгъанды. Мен да аныча белгиле клубланы биринде ойнарга мурад этеде, дейди ол.

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛИНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар, Ленин аты проспекти, 5 электрон пошта: elbor_50@mail.ru